

V Bruseli 30. novembra 2021
(OR. en)

14534/21

CULT 113
SUSTDEV 172
ENV 942
SOC 709
EMPL 531
RECH 545
EDUC 404

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	13575/21
Predmet:	Závery Rady o kultúre, vysokokvalitnej architektúre a zastavanom prostredí ako kľúčových prvkoch iniciatívy Nový európsky Bauhaus

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o kultúre, vysokokvalitnej architektúre a zastavanom prostredí ako kľúčových prvkoch iniciatívy Nový európsky Bauhaus, ktoré schválila Rada (vzdelávanie, mládež, kultúra a šport) na zasadnutí 29. – 30. novembra 2021.

**Závery Rady o kultúre, vysokokvalitnej architektúre a zastavanom prostredí ako kľúčových
prvkoch iniciatívy Nový európsky Bauhaus**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

uznávajúc kroky, ktoré Európska únia a jej členské štáty už podnikli s cieľom posilniť dôležitú úlohu kultúry, vysokokvalitnej architektúry a zastavaného prostredia v politickom programe a zabezpečiť odkaz Európskeho roka kultúrneho dedičstva 2018, ako aj jeho trvalý vplyv na našu spoločnosť a budúce generácie,

pripomínajúc hlavné politické dokumenty uvedené v prílohe k týmto záverom,

vychádzajúc z pracovného plánu pre kultúru na roky 2019 – 2022, najmä z jeho priority B („Súdržnosť a kvalita života“), a opatrení v tematickej oblasti „vysokokvalitná architektúra a zastavané prostredie pre všetkých“,

VÍTA iniciatívu Nový európsky Bauhaus a v tejto súvislosti

ZDÔRAZŇUJE, ŽE

1. Architektúra a zastavané prostredie sú stelesnením minulej a súčasnej kultúry, spôsobov života a hodnôt. Vytvárajú fond nášho budúceho kultúrneho dedičstva a prispievajú k formovaniu našich spoločností a identít.
2. Zastavané prostredie¹ je odrazom komunity a zodpovednosť za jeho celkovú kvalitu spočíva v rukách príslušných orgánov verejného sektora a iných zainteresovaných strán, ktoré úzko spolupracujú so všetkými občanmi.

¹ Pozri vymedzenie pojmu v prílohe.

3. Je dôležité zabezpečiť vysokú kvalitu rozvoja existujúceho fondu budov, a to prostredníctvom obnovy, renovácie, prispôbeného opätovného využitia a ochrany, ako aj výstavby nových budov a vytvárania nových priestorov.
4. Architekti okrem iného zohrávajú ústrednú úlohu vo všetkých fázach rozvoja vysokokvalitnej architektúry a prostredia na život a môžu tak významným spôsobom prispievať k verejnému záujmu tým, že zohľadňujú územnú rozmanitosť a potreby občianskej spoločnosti.
5. Kultúra, vysokokvalitná architektúra² a zastavané prostredie prispievajú mnohými spôsobmi k dosiahnutiu cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja³. Môžu prispievať k vykonávaniu Európskej zelenej dohody⁴ a napĺňaniu jej cieľa urobiť z Európy do roku 2050 prvý klimaticky neutrálny kontinent.
6. Nový európsky Bauhaus je transdisciplinárna iniciatíva, ktorá spája tri vzájomne prepojené rozmery: estetiku, udržateľnosť a inklúziu. Opiera sa o participatívny prístup a jej cieľom je zapojiť všetkých ľudí v celej Únii vrátane ľudí zo znevýhodnených skupín v súlade s Agendou 2030 OSN a cieľom Európskej zelenej dohody, ktorým je na nikoho nezabudnúť.
7. Iniciatíva Nový európsky Bauhaus sa inšpiruje pôvodným Bauhausom⁵, ktorý sa už usiloval o celostný, udržateľný, kvalitný a inkluzívny prístup k dizajnu, architektúre a umeniu.

² Podľa vymedzenia na základe 8 kritérií systému kvality Baukultur z Davosu.

³ Ako sa uvádza v Agende OSN 2030 pre udržateľný rozvoj (pozri odkaz v prílohe).

⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk.

⁵ Bauhaus (Weimar, Dessau a Berlín, 1919 – 1933) je najvplyvnejšou školou architektúry, dizajnu a umenia v 20. storočí.

8. Iniciatíva Nový európsky Bauhaus sa pri rešpektovaní rozmanitého kultúrneho dedičstva Európy zameriava na vytvorenie priaznivých podmienok na transformáciu prostredia na život a zabezpečenie toho, aby bol náš spôsob života krajší, udržateľnejší a inkluzívnejší, okrem iného prostredníctvom inovácií a vysokokvalitnej architektúry⁶, dizajnu, urbanizmu a mnohých ďalších umeleckých a kreatívnych oblastí.
9. Európske kultúrne a architektonické dedičstvo predstavuje dôležitú referenčnú hodnotu pre empirickú a fyzickú kvalitu nášho zastavaného prostredia. Je tiež silným prínosom, ktorý môže inšpirovať a podporovať sociálnu súdržnosť, inovácie, transformáciu a obnovu. V rámci iniciatívy Nový európsky Bauhaus sa preto uznáva význam nášho architektonického a archeologického dedičstva, krajiny a hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva.
10. Viacrozmerný charakter vysokokvalitnej architektúry a zastavaného prostredia si vyžaduje medziodvetvovú spoluprácu, účasť, spoločnú tvorbu a transdisciplinárne prístupy, najmä pokiaľ ide o udržateľnosť a súdržnosť politík.
11. Pandémia COVID-19 podnietila mobilizáciu finančných prostriedkov na všetkých úrovniach riadenia okrem iného na vysokokvalitnú architektúru a zastavané prostredie. Tieto finančné zdroje by sa mali využívať udržateľným spôsobom zameraným na kvalitu v súlade so zásadami systému kvality Baukultur z Davosu, odporúčaniami expertnej skupiny OMK⁷ a revidovanými zásadami kvality Medzinárodnej rady pre pamiatky a sídla (ICOMOS) pre zásahy financované EÚ s potenciálnym dosahom na kultúrne dedičstvo⁸.

⁶ Vrátane interiérovej a krajinnej architektúry a priestorového plánovania.

⁷ Pracovná skupina expertov z členských štátov pre otvorenú metódu koordinácie (OMK) pre vysokokvalitnú architektúru a zastavané prostredie pre všetkých.

⁸ Európske zásady kvality pre zásahy financované EÚ s potenciálnym dosahom na kultúrne dedičstvo – aktualizované vydanie ICOMOS: <https://www.icomos.org/en/about-icomos/committees/regional-activities-europe/90984-quality-principles-new-version-available>.

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY A KOMISIU, ABY V RÁMCI SVOJICH PRÁVOMOCÍ:

12. Opätovne potvrdili úlohu kultúry a kultúrneho dedičstva ako pevnej a neoddeliteľnej súčasti zastavaného prostredia a prostredia na život a ich významného príspevku k udržateľnému rozvoju vrátane obehového hospodárstva, sociálnej a územnej súdržnosti, životného prostredia, cieľov v oblasti biodiverzity a klímy, prosperity a blahobytu všetkých ľudí v Európe.
13. Uľahčovali vhodné synergie medzi iniciatívou Nový európsky Bauhaus a ďalšími procesmi, ktoré zapájajú ľudí v Európe, ako je Konferencia o budúcnosti Európy⁹, ako aj s inými stratégiami a akčnými plánmi, ktoré podporujú architektonickú a estetickú kvalitu, ako je napríklad vlna obnovy¹⁰, a ktoré podporujú dostupnosť, ako je [stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030](#)¹¹.
14. Prispievali k formovaniu celostného chápania a spoločnej kultúry vysokokvalitnej architektúry ďalším zvyšovaním informovanosti, napr. formálnym a neformálnym vzdelávaním a informálnym učením sa od útleho veku, a rozsiahlou propagáciou a šírením informácií o iniciatíve Nový európsky Bauhaus a o úlohe kultúry, vysokokvalitnej architektúry a zastavaného prostredia v nej.
15. Pracovali na celostnej, inkluzívnej, transdisciplinárnej a dlhodobej vízii architektúry a zastavaného prostredia vedenej vysokou kvalitou prostredníctvom integrácie rôznych politík a odborných znalostí do všetkých procesov, usmernení a projektov spoločnej tvorby, ktoré formujú naše prostredie na život vrátane správy expertnej skupiny OMK¹².

⁹ <https://futureu.europa.eu/?locale=sk>.

¹⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_20_1835.

¹¹ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=sk&pubId=8376&furtherPubs=yes>.

¹² Pozri odkaz v prílohe.

16. Zohľadnili prístup založený na kvalite, ktorý zahŕňa zásady kvality uvedené v systéme kvality Baukultur z Davosu¹³ ako základ pre informáciami podložené voľby a rozhodnutia počas celého životného cyklu stavieb a krajinného plánovania a manažmentu krajiny (konceptia, investičné plány, mechanizmy financovania, podporné opatrenia, plánovacie procesy, údržba, renovácia, ochrana, adaptívne opätovné využitie, demolácia a recyklácia).
17. Stimulovali udržateľný rast, obývatelnosť a inovácie v európskych mestských a vidieckych oblastiach uplatňovaním celostných kritérií zameraných na vysokú kvalitu, metód spoločnej tvorby a zásad ICOMOS na poskytovanie finančnej podpory EÚ na projekty v oblasti architektúry a zastavaného prostredia tam, kde je to vhodné.
18. Podporovali optimalizáciu energetickej hospodárnosti existujúceho fondu budov celostným prístupom a pritom dodržiavali všetky kritériá systému kvality Baukultur z Davosu vrátane zachovania architektonického dedičstva.
19. Preskúmali riešenia, ako umožniť prístup k cenovo dostupnému a dôstojnému bývaniu najmä mladým ľuďom vstupujúcim na trh práce, ako aj ďalším zraniteľným sociálnym skupinám.
20. Zahrnuli zásady participatívnej spoločnej tvorby zapojením všetkých príslušných zainteresovaných strán do procesov, ako je rozhodovanie, plánovanie, projektovanie a výstavba v súvislosti so zastavaným prostredím a prostredím na život a priestorovým plánovaním na všetkých príslušných úrovniach riadenia.
21. Podporovali prístup, ktorý rešpektuje dialóg medzi existujúcim kultúrnym dedičstvom, krajinným prostredím a súčasnou tvorbou, a to v prípade potreby aj prostredníctvom adaptívneho opätovného využitia.

¹³ Riadenie, funkčnosť, životné prostredie, hospodárstvo, rozmanitosť, kontext, pocit z miesta a krása.

22. Vytvárali priaznivé rámce pre vysokokvalitnú architektúru na podporu pravidiel verejného obstarávania, zjednodušenia právnych predpisov a inovačných postupov, ktoré uprednostňujú podporu prístupu založeného na vysokej kvalite pred prístupom založeným výhradne na nákladoch, a to dodržiavaním najlepších postupov na uskutočňovanie verejných súťaží v oblasti architektúry, krajinej architektúry a priestorového plánovania.
23. Ďalej podporovali a posilňovali informovanosť, znalosti a kompetencie subjektov s rozhodovacími právomocami a špecializovaných tímov na všetkých príslušných úrovniach riadenia vrátane technických expertov a dodávateľov s cieľom umožniť im uplatňovať pri rozhodovaní o architektúre a zastavanom prostredí pre všetkých kritériá a normy vysokej kvality.
24. Podporovali čo najlepšie využívanie príslušných programov financovania EÚ a iných dostupných finančných nástrojov s cieľom:
- uplatňovať a zvyšovať normy vysokej kvality v procesoch plánovania, projektovania, výstavby, ochrany, obnovy, renovácie a adaptívneho opätovného využitia;
 - ďalej zlepšovať odbornú prípravu a zručnosti architektov a príbuzných odborníkov, ako sú stavební inžinieri, krajinní architekti, priestoroví plánovači, projektanti, umelci, odborníci na dedičstvo, konzervátori – reštaurátori, ochrancovia prírody, zhotovitelia stavieb atď. nielen ako odborníkov jednotlivých povolání, ale aj ako pedagógov a výskumných pracovníkov chápujúcich širšie výzvy v kontexte integrácie udržateľnosti, kvality skúseností a sociálneho začlenenia.
25. Udržovali dynamiku a pokračovali v procese úvah a výmeny informácií o kultúrnych, sociálnych, hospodárskych a ekologických úlohách vysokokvalitnej architektúry a zastavaného prostredia.

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY:

26. Posilnili súdržnosť politík pre vysokokvalitnú architektúru a zastavané prostredie vhodnou koordináciou medzi všetkými príslušnými ministerstvami a úrovňami správy, agentúrami a útvarmi s cieľom začleniť celostný prístup založený na kvalite do všetkých politík a činností, ktoré majú dosah na zastavané prostredie a prostredie na život.
27. Podporovali začleňovanie Nového európskeho Bauhausu a zásad a prístupov obehového hospodárstva do vnútroštátnych stratégií sociálno-ekonomického a územného rozvoja vrátane udržateľného projektovania a architektúry.
28. Na príslušných úrovniach riadenia zriad'ovali a podporovali poradné expertné skupiny zložené z architektov a iných príslušných odborníkov, ako sú tímy architektov na celoštátnej úrovni a na úrovni miest¹⁴, ako aj postupy zamerané na kvalitu s cieľom zabezpečiť alebo posilniť začlenenie požadovaných odborných spôsobilostí a zručností do rozhodovacích procesov s cieľom dosiahnuť vysokokvalitné výsledky.
29. Určili subjekt, ktorý sa stane kontaktným miestom iniciatívy Nový európsky Bauhaus, a oslovili komunity na miestnej úrovni na základe miestne orientovaného prístupu¹⁵ s cieľom zapojiť podľa potreby všetkých členov občianskej spoločnosti a príslušné zainteresované strany.
30. Posilnili postavenie aktérov, ktorí propagujú kultúrne a kvalitatívne aspekty zastavaného prostredia a prostredia na život v celej verejnosti, a poskytovali im podporu.

¹⁴ Pozri vymedzenie pojmu v prílohe.

¹⁵ Pozri vymedzenie pojmu v prílohe.

VYZÝVA KOMISIU, ABY:

31. Uľahčila využívanie systému kvality Baukultur z Davosu s jeho ôsmimi kritériami kvality v príslušných investíciách, regulačných rámcoch a programoch financovania EÚ a uplatňovala tieto zásady kvality ako vlastník, developer a užívateľ nehnuteľností.
32. Vytvárala príležitosti na výskum, budovanie kapacít a partnerské učenie v oblastiach kultúry, vysokokvalitnej architektúry a zastavaného prostredia pre všetkých vo všetkých príslušných programoch EÚ.
33. Usilovala sa o synergie medzi príslušnými existujúcimi a plánovanými nariadeniami, programami a politikami EÚ s cieľom zosúladiť zelenú a digitálnu transformáciu so zásadami a cieľmi Nového európskeho Bauhausu a začleňovala medzidisciplinárnu spoluprácu a rozhodovanie.
34. Uľahčovala informovanosť a prístup k dostupným finančným nástrojom na podporu projektov týkajúcich sa vysokokvalitného prostredia na život vrátane iniciatív malého rozsahu v teréne a projektov v kultúrnych a kreatívnych odvetviach.
35. Pri navrhovaní a vykonávaní stratégií, projektov a opatrení Nového európskeho Bauhausu zohľadňovala geografickú rovnováhu, ako aj geografickú, klimatickú, hospodársku, sociálnu a kultúrnu rozmanitosť EÚ.
36. Podporovala synergie medzi umením, architektúrou, krajinou architektúrou a interiérovou architektúrou, priestorovým plánovaním, projektovaním a remeselnou zručnosťou, ako aj inovatívne modely odbornej prípravy architektov a iných príbuzných odborníkov vrátane odbornej prípravy v oblasti najmodernejších digitálnych technológií.

37. Podporovala funkciu historických lokalít pri zlepšovaní existujúceho a vznikajúceho fyzického prostredia miestnych komunít využívaním najmodernejších digitálnych technológií pri dokumentovaní a prezentácii zastavaného prostredia a prostredia na život.
 38. Posilňovala medziodvetvovú informovanosť a spoluprácu prostredníctvom podpory iniciatívy Nový európsky Bauhaus, vyhlásenia z Davosu a zásad ICOMOS v príslušných oblastiach politiky, najmä v tých odvetviach, ktoré sa podieľajú na utváraní zastavaného prostredia a prostredia na život.
 39. Pravidelne podávala Rade a/alebo jej prípravným orgánom, ako aj subjektom určeným ako kontaktné miesta iniciatívy Nový európsky Bauhaus správu o pokroku vo vykonávaní tejto iniciatívy a uľahčovala výmenu najlepších postupov medzi členskými štátmi v súvislosti s následnými opatreniami na vnútroštátnej úrovni.
-

A. ODKAZY

Rada Európskej únie v tejto súvislosti pripomína:

1. Článok 167 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.
2. Práca a správa skupiny OMK o vysokokvalitnej architektúre a zastavanom prostredí pre všetkých (2020 – 2021) <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd7cba7e-2680-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en>.
3. Európska charta architektonického dedičstva z roku 1975.
4. Dohovor o ochrane architektonického dedičstva Európy – Granadský dohovor (1987).
5. Európsky dohovor o krajine z roku 2000.
6. Uznesenie Rady z 12. februára 2001 o architektonickej kvalite v mestskom a vidieckom prostredí (Ú. v. ES C 73, 6.3.2001, s. 6).
7. Závery Rady z 13. decembra 2008 o architektúre: prínos kultúry pre trvalo udržateľný rozvoj (Ú. v. EÚ C 319, 13.12.2008, s. 13).
8. Závery Rady o pracovnom pláne pre kultúru na roky 2019 – 2022 (2018/C 460/10).
9. Závery Rady z 26. novembra 2012 o správe v oblasti kultúry (2012/C 393/03).
10. Spoločné vyhlásenie „Interakcia dedičstva, súčasnej architektúry a dizajnu“ prijaté na konferencii v Rige 13. marca 2015.
11. Rezolúcia VZ OSN z 25. septembra 2015 s názvom Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj (A/RES/70/01).

12. Mestská agenda EÚ – Amsterdamský pakt (spustená v roku 2016)
(<http://urbanagendaforthe.eu/pactofamsterdam/>).
13. Oznámenie Komisie s názvom Dlhodobá vízia pre vidiecke oblasti EÚ – smerom k zabezpečeniu silnejších, prepojených, odolných a prosperujúcich vidieckych oblastí do roku 2040, COM(2021) 345 final.
14. Vyhlásenie z Davosu s názvom Vysokokvalitná kultúra výstavby pre Európu prijaté na konferencii ministrov kultúry (Davos, 20. – 22. januára 2018)
(<https://davosdeclaration2018.ch/media/Context-document-en.pdf>).
15. Systém kvality Baukultur z Davosu, uverejnený v máji 2021
(<https://davosdeclaration2018.ch/quality-system/>).
16. Nová lipská charta –Transformačný potenciál miest využiteľný pre verejné blaho, prijatá na neformálnych stretnutiach ministrov, ktoré sa konali 30. novembra 2020
(https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2020/12/12-08-2020-new-leipzig-charter-the-transformative-power-of-cities-for-the-common-good).
17. ICOMOS (Medzinárodná rada pre pamiatky a sídla), „Európske zásady kvality pre zásahy financované EÚ s potenciálnym dosahom na kultúrne dedičstvo“ (nová verzia z roku 2021)
(<http://openarchive.icomos.org/id/eprint/2436/>).
18. Oznámenie Komisie zo 14. septembra 2021 s názvom Nový európsky Bauhauus: Krásny, udržateľný, spoločný (dokument 11892/21 + ADD 1 + ADD 2 + ADD 3 – COM(2021) 573 final).
19. Dohovor Rady Európy o význame kultúrneho dedičstva pre spoločnosť (dohovor z Fara, 2005) (<https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/faro-convention>).
20. Územná agenda 2030 – budúcnosť pre všetky miesta
(https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/brochures/2021/territorial-agenda-2030-a-future-for-all-places).

B. VYMEDZENIE POJMOV

Na účely týchto záverov Rady sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

- „Baukultur“ (doslovne „kultúra výstavby“) je nemecký výraz pre koncepciu, ktorá opisuje všetky ľudské činnosti pozitívne meniace priestory a prostredie na život. Zahŕňa existujúce budovy vrátane pamiatok a ďalších prvkov architektonického dedičstva, ako aj projektovanie a výstavbu súčasných budov, infraštruktúru, verejné priestory a krajinné oblasti, ktoré sú súčasťou prírodného prostredia a súvisia s ním. Baukultur sa vzťahuje aj na postupy plánovania stavebných projektov, infraštruktúry, miest, obcí a otvorených krajinných oblastí, ako aj na tradičné a inovačné techniky a metódy výstavby. Existuje široké implicitné spoločenské chápanie kvality, ako aj nástrojov, postupov a praktík, čo odôvodňuje aj selektívne použitie slova „kultúra“ v tomto výraze.
- „Zastavané prostredie“ je existujúci priestor obklopujúci ľudí, ktorý ľudia aktívne utvárajú a ktorý spätne ovplyvňuje život a správanie ľudí. Zahŕňa prostredie na život.
- „Obehový dizajn“ spočíva vo vytváraní výrobkov a služieb, ktoré už nemajú životný cyklus so začiatkom, stredom a koncom. Zámerom je navrhovať výrobky, ktoré možno použiť, opätovne využiť a recyklovať, čo povedie k nižšej spotrebe zdrojov, menšiemu plytvaniu a väčšej pridanej hodnote pre ekosystém. Obehový dizajn sa zameriava na vytváranie výrobkov a služieb pre obehové hospodárstvo.
- „Systém kvality Baukultur z Davosu“ je súbor nástrojov, ktorý umožňuje definovať a posúdiť vlastnosti „Baukultur“ na miestach zahrnutím a zohľadnením sociálnych, emocionálnych a kultúrnych hodnôt spolu s technickými a funkčnými aspektmi pomocou týchto ôsmich kritérií: riadenie, funkčnosť, životné prostredie, hospodárstvo, rozmanitosť, kontext, pocit z miesta a krása.

- „Prostredie na život“ je vyvážené zloženie umelého a prírodného prostredia, ktoré zahŕňa vonkajšie aj vnútorné priestory. Plánovanie a vytváranie udržateľného a integrovaného prostredia na život (mestské alebo vo všeobecnosti priestorové projektovanie) zahŕňa činnosti plánovania a projektovania (vrátane priestorového plánovania, architektúry, krajinej architektúry), stavebné činnosti a priestorovú koordináciu a ďalšie rozhodnutia týkajúce sa priestoru (ako sú možnosti dopravy a mobility, verejnoprospešné služby, poľnohospodárstvo atď.) s cieľom z dlhodobého hľadiska zlepšiť prostredie na život pre čo najviac ľudí prostredníctvom rozhodnutí týkajúcich sa priestoru.
- „Miestne orientovaný prístup“ je prístup, ktorý sa zameriava na osobitné okolnosti miesta a zapája komunitu a širokú škálu miestnych organizácií z rôznych sektorov ako aktívnych účastníkov do ich rozvoja a realizácie.
- „Tímy architektov na celoštátnej úrovni a na úrovni miest“ sú tímy architektov v rámci orgánov verejnej správy, ktorých poslaním je poskytovať vláde vedenie a strategické poradenstvo v oblasti projektovania s cieľom zlepšiť projektovanie verejných stavieb, presadzovať kvalitu priestorov a posilňovať kultúru utvárania miest.
